

ALUEELLINEN NUORISOTYÖN PERUSSUUNNITELMA

MUHOKSEN, UTAJÄRVEN JA VAALAN KUNNAT

JOHDANTO

Muhoksella, Utajärvellä ja Vaalassa jokainen nuori on arvokas omana itsenään. Lapsiin ja nuoriin halutaan panostaa ja heidän hyvinvointinsa on alueen nuorisotyön ammattilaisille ja nuorten parissa toimiville erityisen tärkeää. Alueen toimijat haluavat nuorten kasvavan turvallisessa ympäristössä mieluisan ja kehittävän tekemisen parissa. Kunnissamme tehtävä nuorisotyö on vapaaehtoisuuteen perustuvaa, nuorten toiveisiin pohjautuvaa ja se perustuu Nuorisolakiin, joka määrittelee nuoriksi kaikki alle 29-vuotiaat. Kunnilla on lakiin perustuva velvollisuus mahdollistaa vapaa-ajan toimintaa sekä palveluita nuorille.

Alueen nuorisotyö on tavoitteellista kasvatustyötä, joka tukee nuoren hyvinvointia ja itsenäistymistä kohti vastuullista aikuisuutta, luottamuksen kasvattamista aikuisiin, palvelujärjestelmään sekä yhteiskuntaan ja sitä tehdään yhteistyössä muiden alueen toimijoiden kanssa. Se on myös vaikuttamista nuorten elinoloihin ja mahdollisuuksiin. Alueella panostetaan yhteisesti monipuoliseen harraste- ja tapahtumatarjontaan, josta suurin osa on maksutonta nuorille. Tavoitteenamme on tarjota tilaisuuksia aitoihin kohtaamisiin sekä läsnäoloon ja vahvistaa yhdessä tekemisen kulttuuria.

Yhdessä olemme enemmän

Alueellisen yhteistyön merkitys korostuu nuorisotyön kentällä. Nuoret liikkuvat paljon kuntien alueella muun muassa harrastusten ja opintojen myötä. Erilaiset nuoria koskettavat ilmiöt ovat usein seudullisia ja vaativat yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Näin ollen alueellinen yhteistyö on tärkeää, jotta nuoret saavat apua ja tukea riippumatta siitä, missä päin aluetta he liikkuvat. Yhdessä toimien voidaan vaikuttaa laajemmin, tavoittaa paremmin eri kohderyhmiä, oppia toisiltamme sekä vahvistaa nuorten sosiaalisia verkostoja. On tärkeää, että jokaisella alueen toimijalla on yhteinen tahtotila tuottaa nuorille laadukasta toimintaa sekä palveluita. Alueen toimijat jakavat osaamistaan, hyviä käytänteitä, toimintamalleja sekä tarjoavat vertaistukea toisilleen.

Yhteistyö on myös tiedottamista eri toimijoiden paikallisesta ja alueellisesta toiminnasta, sillä päällekkäisyyttä toimijoiden kesken halutaan välttää. Se on myös sisäistä tiedottamista toiminnoista, tapahtumista ja muusta toiminnasta.

Alueemme vahvuudet

Toimijat tuntevat alueensa nuoret sekä heidän perhetaustansa ja ystävyysverkostot, vaikka alue onkin suuri. Palveluiden järjestämisessä huomioidaan alueen kuntien pitkät välimatkat, jotta sivukylien lapsilla ja nuorilla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua toimintaan. Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kunnat ovat maaseutukuntia ja sijaitsevat luonnonläheisellä alueella, jota ympäröivät laajat metsät, viljavat pellot ja monimuotoiset vesistöt. Alueen vahvuus on elinympäristön läheinen suhde luontoon ja sitoutuminen kestävään kehitykseen.

Metsät, pellot ja vesistöt eivät ole vain maisemaa, ne ovat osa vastuullista arkea ja toimivat voimavarana myös nuorisotyössä, tukien lasten ja nuorten luontosuhdetta, yhteisöllisyyttä ja kestävää elämäntapaa.

ALUEELLISEN YHTEISTYÖN TAVOITTEET

Alueellisen nuorisotyön perussuunnitelman (NUPS) pohjalle on perustettu kuntien nuorisotyöntekijöiden, seurakunnan ja järjestöjen välinen verkosto, jolla edistetään alan toimijoiden yhteistyötä ja kehittämistä. Kuntien nuorisotyön merkityksen osoittamiseksi kunnille on luotu myös paikalliset nuorisotyön suunnitelmat, joita voidaan hyödyntää niin toiminnan markkinoinnissa, työn sanoittamisessa kuin kuntapäätäjien vakuuttamisessa nuorisotyön tärkeydestä. Paikalliset nuorisotyön perussuunnitelmat myös sanoittavat työtä yksityiskohtaisemmin paikallisesta näkökulmasta. Alueellinen NUPS puolestaan kuvaa yhteistyön merkitystä laajemmasta näkökulmasta, jolloin myös yhteistyön kehittäminen säilyy keskiössä. Alueellinen yhteistyö kulkee käsi kädessä nuorisotyötä ohjaavien ohjelmien ja säästöjen puitteissa, jolloin toiminnoissa noudatetaan nuorisotyön ammattieettisiä ohjeita, nuorisolakia, valtakunnallista nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaa sekä alueen omia strategioita.

Yhteistyö kuntien välillä juurrutetaan osaksi toimintaa, jolloin työntekijät ja vapaaehtoiset kokoontuvat yhteen säännöllisesti arvioimaan kuntien välistä yhteistyötä, kehittämistoimenpiteiden tarvetta sekä päivittämään nuorisotyön perussuunnitelmaa. Perussuunnitelman merkitys on tärkeä, sillä sen avulla huomioidaan, että jokaisessa kunnassa on riittävästi ja oikein kohdennetut resurssit toteuttaa laadukasta nuorisotyötä. Laadukkaan toiminnan takaamiseksi on oleellista hyödyntää yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Aktiivisen yhteistyön avulla vahvistetaan myös työntekijöiden osaamista alueiden erityispiirteet huomioiden. Esimerkiksi nuorisotyöntekijöiden kouluttautuminen ja osaamisen kehittäminen keskitetään yhteisesti alueen työntekijöiden ja vapaaehtoisten kesken. Myös nuorille suunnatut tapahtumat ja erilaiset koulutukset, muun muassa nuorisovaltuustojen/ -neuvostojen perehdytyspäivät, järjestetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä.

Demokratiakasvatus

Kuntien välisellä yhteistyöllä voidaan edistää nuorisotyön demokratiakasvatusta, jossa nuoria opastetaan aktiiviseen kansalaisuuteen, yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä uudenlaisiin kohtaamisiin uusien ihmisten kanssa. Nuorisotyön toimijoiden välinen yhteistyö mahdollistaa nuorisopolitiikan aktiivisen eteenpäin viemisen ja nuorten tarpeiden huomioimisen päätöksenteossa. Tavoitteena on edistää nuorten äänen kuulumista päätöksenteossa, toimijuutta, osallisuutta ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa.

PERUSNUORISOTYÖ

Nuorisotyö on kohtaavaa ja kokonaisvaltaista nuoren tukemista. Se on vapaaehtoista ja perustuu nuoren omiin toiveisiin. Turvallinen aikuinen on läsnä, ohjaa ja tukee yksilöllisten tilanteiden sekä tarpeiden mukaisesti nuorta elämän eri vaiheissa. Nuorisotyön keinoin nuoren kasvua tuetaan auttamalla häntä omien voimavarojen tunnistamisessa, oman identiteetin vahvistamisessa sekä elämänhallinnan, työelämätaitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämisessä. Nuoren asioita edistetään yhteistyössä moniammatillisesti eri sidosryhmien kanssa. Nuoria otetaan mukaan yhteiskehittämishankkeisiin, työryhmiin, kunnalliseen päätöksentekoon, strategioiden luomiseen, osallistavaan budjetointiin ja kannustetaan myös omiin aloitteisiin. Perusnuorisotyö voidaan jakaa yhteiskunnalliseen, yhteisölliseen sekä yksilölliseen nuorisotyöhön. Kuntien paikallisissa nuorisotyön perussuunnitelmissa on avattu nuorisotyön muotoja tarkemmin.

Yhteiskunnallinen nuorisotyö pyrkii laadukkaiden nuorille suunnattujen palvelujen turvaamiseen sekä tukemaan nuorta löytämään paikkansa yhteisössä ja aktiiviseen oman elämän edistämiseen. Esimerkiksi nuorisovaltuustojen/-neuvostojen toiminta on yhteiskunnallista nuorisotyötä.

Yhteisöllinen nuorisotyö on erilaisissa yhteisöissä ja ryhmissä tapahtuvaa kasvatusta- ja ohjaustyötä. Muun muassa avoin nuorisotilatoiminta ja kerhot liittyvät yhteisölliseen nuorisotyöhön.

Yksilöllistä nuorisotyötä tehdään silloin, kun nuori tarvitsee tukea tai ohjausta erityisissä elämän kysymyksissä. Esimerkiksi etsivä nuorisotyö keskittyy vahvasti yksilölliseen nuorisotyöhön.

Paikalliset nuorisotyön perussuunnitelmat on julkaistu kuntien nuorisotyön verkkosivuilla.

ETSIVÄ NUORISOTYÖ

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä. Tavoitteena on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria sellaisten palvelujen ja tuen piiriin, joilla edistetään heidän kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja elämänhallintaa. Samoin nuoria autetaan pääsemään koulutukseen ja löytämään työtä nuoren omiin tavoitteisiin nojaten. Etsivä nuorisotyö on nuorille vapaaehtoista ja maksutonta.

Etsivää nuorisotyötä toteutetaan aina mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan myös työparityöskentelynä. Esimerkiksi jalkautuva nuorisotyö, yhteiset Nuotta-valmennukset, Aikalisä-toiminta sekä erilaiset ryhmätoiminnot toteutetaan yhteistyössä.

Alle 29-vuotiailla nuorilla on oikeus saada hyvinvointiaan tukevaa, luotettavaa ja ajantasaista tietoa sekä palveluohjausta. Kuntien etsivässä nuorisotyössä tarjotaan nuorille tietoa ja palveluohjausta heidän tarpeidensa mukaan. Nuorille annettava tieto voi liittyä esimerkiksi asumiseen, työllisyyteen, opiskeluun, ulkomailla työskentelyyn, kursseihin, vaihto-opiskelumahdollisuuksiin, matkailuun, terveyteen, ihmissuhteisiin, harrastuksiin ja oikeuksiin. Nuorten kanssa etsitään yhdessä vastauksia heitä askarruttaviin kysymyksiin ja ohjataan heidät tarvittaessa oikeiden palvelujen piiriin. Tarvittaessa tarjotaan tietoa ja tukea myös nuorten vanhemmille, kouluille, nuorisoalalla opiskeleville sekä muille nuorten kanssa työskenteleville.

Tehostettu nuorisotyö

Kuntien nuorisopalvelut ja järjestöt ovat luoneet yhteistyössä tehostetun nuorisotyön alueellisen suunnitelman, joka toimii rinnakkain kuntien omien kriisitilanteiden suunnitelmien kanssa. Suunnitelmalla varaudutaan paikallisiin tai alueellisiin nuorisotyön kriiseihin ja varmistetaan, että kunnat ovat valmiita antamaan ja vastaanottamaan laadukasta tehostettua nuorisotyötä alueella. Näin voidaan varmistaa, että palvelut ovat saavutettavissa niin keskusta-alueilla, kuin sivukylilläkin. Yhteistyöllä eri toimijat jakavat osaamistaan ja tietojaan, mikä täydentää perusnuorisotyötä ja vahvistaa sen vaikuttavuutta. Kriisin keskellä yhteistyö vahvistaa myös vertaistuen tarjoamista nuorille, mikä on tärkeää nuorten hyvinvoinnin kannalta.

Alueella toimivista järjestöistä mm. Paikallisilla 4H-yhdistyksillä, Suomen Punaisella Ristin (SPR) osastolla ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) paikallisyhdistyksillä on keskeinen yhteisökumppanin rooli kuntien nuorisotyössä. Järjestöt tuottavat toimintaa alueella, vahvistavat nuorten osallisuutta sekä rikastuttavat kunnan nuorisotyötä omilla erityisosaamisillaan. Esimerkiksi alueen 4H-yhdistykset toteuttavat yrityskasvatusta nuorille ja alueella toimiva SPR:n paikallisyhdistys on tuonut omaa erityisosaamistaan alueellisen tehostetun nuorisotyön suunnitelman valmisteluun ja toteutukseen. Alueella toimii myös seurakunta, joka tarjoaa nuorille toimintaa.

LOPUKSI

Alueellinen nuorisotyön perussuunnitelma on luotu jäsentämään ja sanoittamaan nuorisotyön sisältöä sekä selkeyttämään palvelukokonaisuuksia ja organisaatiota perheille, nuorille, kouluille sekä kunnan päättäjille. Alueellinen nuorisotyön perussuunnitelma on laadittu Utajärven, Vaalan ja Muhoksen kuntien toimijoiden sekä Nuorten Ystävien yhteisessä, Aluehallintoviraston rahoittamassa, Poloku -hankkeessa. Poloku on perusnuorisotyön kehittämishanke, jonka aikana on luotu myös paikalliset nuorisotyön perussuunnitelmat Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kunnille. Kuntien oman kehittämistyön lisäksi NUPS:in pitkäaikainen tavoite on palvella näiden kolmen kunnan alueellista yhteiskehittämistä, jolloin se toimii myös työkaluna nuorisotyön organisoitumiseen ja kehittämiseen. Mukana perussuunnitelman työstämisessä on ollut niin kuntien, seurakuntien kuin kolmannen sektorin toimijoita.

Poloku -hankkeen myötä kuntatoimijoiden nuorisotyön organisaatiot ovat tutustuneet toisiinsa, päättäneet jatkaa yhteistyön kehittämistä ja edistää alueen nuorten sekä heidän perheidensä hyvinvointia.

Työryhmän seuraava kokoontuminen toteutuu *syksyllä 2025*. Koollekutsujana toimii *Utajärven nuorisotyöntekijä*.